

La ruina ha priu conturas

Lavurs vid la ruina dil casti da Putnengia ein terminadas

DA HANS HUONDER / ANR

■ Dapi pressapauc diesch onns sefatschenta il Forum cultural Tujetsch dalla sanaziun dalla ruina dil casti da Putnengia a Dieni.

Ussa ein las lavurs vid igl object historic terminadas. Sco quei che *Tarcisi Hendry* ha detg enviers l'Agentura da novitads rumantscha, muntan las investiziuns en

quella sanaziun a rodund 130 000 francs. A biars voluntaris, commembers dil forum ni collaboratur d'interpresas eis ei reussiu da scuvierer e salvar ina part digl anteriur casti che sesanfla en in dils pli surveseivels loghens dalla Val Tujetsch. Cun maula speciala ein ils mirs vegni restaurai e segirai pigl avegnir. Visitaders dalla ruina pon s'imaginar ussa, co igl entir cum-

plex sepresentava a sias uras. Per il Forum cultural Tujetsch ei la lavur a Dieni denton aunc buca terminada. Egl intern dil baghetg principal dalla ruina duei vegnir erigiu ina tuor ord lenn. Quella duei allura esser accessibla als visitaders e porscher la survesta digl anteriur casti da Putnengia anora.

> PAGINA 3

Las lavurs da restauraziun dalla ruina dil casti da Putnengia ein terminadas.

FOTO H. HUONDER

Lavurs da sanaziun ein terminadas

Era questa stad ei vegniu luvrau vid la ruina dil casti da Putnengia a Dieni

DA HANS HUONDER / ANR

■ **La sanaziun dalla ruina dil casti da Putnengia a Dieni en Val Tujetsch ei ton sco terminada. Ils proxims meins vegnan las lavurs dil contuorn aunc exequidas. Aschilunsch che las finanzas lubeschan, duess la tuor da lenn egl intern dalla ruina vegnir erigida igl onn vegnent.** Il casti da Putnengia a Dieni ha ina liunga historia. El ei vegnius construius entuorn igl onn 1200 entras la claustra da Mustér. Il baghetg principal era circumdaus d'infoss e d'edificis secundars sco per exempel baghetgs per ils animals da casa. Ils historichers e perscrutaders dalla Val Tujetsch supponan ch'il casti seigi staus habitaus durant rodund 350 onns, oravontut dallas famiglias da Putnengia. Da quellas famiglias deriva era il prenci-avat dalla claustra da Mustér, Pieder da Putnengia. Sin fundament d'indezis ch'ei avon maun supponan ins ch'il casti seigi daventaus l'unfrenda d'in incendi. Schebein ei ha barschau leu aunc durant il temps ch'el era habitaus ni pér suenter san ins denton buca. Il casti ei vegnius construius en in dils pli surveseivels loghens dall'entira Val Tujetsch. Aschia saveva el ademplir sia funcziun da controlla. Ins suppona ch'il casti eri habitaus mo la stad. Da cheu anora succedeva l'administraziun uffi-

ciala dil territori tuatschin dalla claustra da Mustér.

Dau nova veta alla ruina

Avon biebein diesch onns ha il Forum cultural Tujetsch lantschau las lavurs da sanaziun e restauraziun dalla ruina. Gia ils onns trenta havevan luvrers dall'antieriura Viafier Furca-Alpsu exequiu cheu pintgas lavurs da manteniment. La viafier sur il pass dall'Alpsu ed il Furca era vegnida erigida oravontut per intents turistics. Per quei motiv han ils iniziants da lu era vului procurar per atracziuns turisticas e per ina da quellas taxavan els la ruina dil casti da Putnengia. Sut l'egida dil forum vegn luvrau ussa dapi pressapoc diesch onns bia ni pauc vid la ruina ed era las davosas jamnas ei quei stau il cass. Fertion che voluntaris han danovamein prestau lavur vid il contuorn e menau naven material egl intern dalla ruina han collaboratur d'ina interpresa da construcziun indigena reconstruii mirs sbalunai. Cun ina multa speciala ein quels era vegni ligiai giu. Vegnida reconstruida ei medemamein in'annexa all'entrada dil casti. La sanaziun ei s'avanzada bein, aschia ch'ei vegn aunc exequiu uonn lavurs dil contuorn. Tenor *Tarcisi Hendry* dil Forum cultural Tujetsch eis ei previu da far quellas cun uniuns. Entochen ussa ei vegniu impundiu rodund 130 000

Las lavurs da sanaziun ein terminadas. Tarcisi Hendry (dretg) en discussiun cun dus collaboratur d'ina interpresa da baghegiar.

francs ella restauraziun dalla ruina. Las preits da crappa naturala digl anteriur casti sco era ils mirs circumdants dattan ussa in bien maletg dil complex d'antruras. «Probablamein dess ei aunc bia da scuvrir en quei liug, mo ils mieds finansials restrenschis lubeschan buca quei. Quei che nus savessen aunc s'imaginar ei da far lavurs el contuorn dalla cistiarna. Quella sesanfla el vest dalla ruina», declara Tarcisi Hendry.

Ina tuor da lenn

Per dar alla ruina dil casti in niev intent, per exempel turistic, eis ei previu d'ereger egl intern dil baghetg principal ina tuor ord lenn. Sco quei che Tarcisi Hendry ha detg enviers l'Agentura da novitads rumantscha, ha quei project pliras finamiras: «Dad ina vart protegia ella empauet la ruina, da l'autra vart surve-scha ella sco sottetg per in'informaziun davart la historia dil casti. Cheu lein nus denton era informar generalmein davart

la vallada.» La tuor duei consistier da pliras alzadas e vegnir cuvretga d'in tetg. Ella duei cuntener cucheras. Quellas duein vegnir cumplettadas cun barcuns che san vegnir serrai durant igl unviern. La tuor da lenn ei calculada cun cuosts da rodund 250 000 francs. Il proxim temps vegn il Forum cultural Tujetsch a far ponderaziuns davart la finanziaziun. Las lubientschas per la construcziun dalla tuor ein gia avon maun. Las lavurs vid la ruina ein era vegnidadas accumpignadas uonn dad *Augustin Carigiet* dil survetsch archeologic dil cantun Grischun. Suenter las lavurs da sanaziun e la construcziun dalla tuor da lenn duein la ruina da Putnengia e siu contuorn survir ad intents culturals sco per exempel arranschaments dil temps medieval, mo era a sentupadas da gruppas ni dalla publicitad. Tenor Tarcisi Hendry fa la vischnaunca medemamein ponderaziuns d'ereger ina punt pendentia sur il Rein el contuorn da Sumsassi/Plaun

Miez. Ina senda da spassegiar savess lu enrihir il contuorn dalla ruina.

Igl intern dalla ruina sco quei ch'el sepre-senta oz.

Ina part dil sfoss entuorn la ruina. Era quel ei vegnius reconstruius.

FOTOS H. HUONDER